

„niet angstvallig palen uit te zetten, waar het reglement nog „een vrije baan laat” en meent, „dat de vrees voor afdwaling „niet behoeft gekoesterd te worden door hem, die met on- „bevangen blik het veld, waarop hij zich te bewegen heeft, „kan overzien”.

Laten wij nu beginnen met er op te wijzen dat het examen nu niet juist de plaats is, waar men met een onbevangen blik het veld, waarop men zich beweegt, overziet en zoo ergens, zeker daar, de vrees voor afdwaling domineert. Maar gesteld eens, dat de candidaat de paaltjes niet zou uitzetten, maar een beetje imperken, zooals ik dat in het oog van den heer *Schilder* heb gedaan, en gesteld verder, dat *ik* die examen-candidaat was en de heer *Schilder* de examinerator, zou dan iemand mij mijn positie benijden? Ik geloof, dat ik aan de argumentatie van mijn artikel meer zorg heb kunnen besteden, dan een candidaat als regel, met het oog op den gestelden tijd, op een examen zal kunnen doen. Toch is het mij niet gelukt den heer *Schilder* mijn bedoeling duidelijk te maken en heeft hij mij meer dan eens blijkbaar glad verkeerd begrepen. Nu zou men kunnen tegenwerpen, dat een examinerator een uitwerking van een vraagstuk met een ander oog zal bekijken, dan de heer *Schilder* mijn artikel mocht doen, maar het lijkt mij voor een examencandidaat toch maar beter met critiek te wachten tot hij het diploma in zijn zak heeft. Dit is niets onvriendelijks tegen examineratoren, maar uitsluitend gegrond op de ervaring van de wijze, waarop examinandi hun gedachten schriftelijk plachten uit te drukken en hun meeningen te argumenteeren. Het niet „uitzetten van de paaltjes” zooals de heer *Schilder* het betitelt, leidt soms tot werk, dat den maker tot „contrôlemaniak” moet stempelen en dat zoo bedenkelijk ver afstaat van een groot deel der accountantspraktijk, dat het alleen uit dien hoofde reeds niet mag worden bevorderd. Voorloopig vind ik allerminst aanleiding om op mijn advies terug te komen!

R. A. DIJKER

UIT EN VOOR DE PRAKTIJK

(Red.: A. H. GRONDEL, ABR. MEY, JAMES POLAK)

OPGAVE No. 2

(Uitwerkingen te zenden aan James Polak, Mauritsweg 13b, Rotterdam)

Het plan bestaat een fabriek op te richten van een artikel, dat gedurende enkele maanden van het jaar in veel sterkere mate gevraagd wordt dan gedurende de overige maanden.

De voornaamste grondstof kan uit den grond gegraven worden, waarvoor slechts eene zeer eenvoudige installatie, doch veel werkkraacht noodig is.

De eigenlijke fabricatie geschiedt grootendeels automatisch met behulp van kostbare machines.

Nu zijn er drie mogelijkheden:

- A. Men richt de capaciteit van het geheele bedrijf er op in, om in de drukke maanden zooveel te kunnen produceeren als dan gevraagd wordt.
- B. Men richt alleen de fabriek daarop in en zorgt door regelmatig door te graven, dat er voor het drukke seizoen een voldoende hoeveelheid grondstof gereed ligt.
- C. Men zorgt, door regelmatig door te graven en te fabriceren, dat er voor het drukke seizoen een voldoende hoeveelheid product gereed ligt.

Welke overwegingen zult U bij de keuze tusschen deze drie systemen doen gelden?

VERBETERING

In opgave No. 1 op bladz. 40 van het Februari-nummer, moc-

ten in de laatste kolom, onder 9, achter den zin: „Geen voorraadhout” volgen de woorden: „Het product werd op houtveilingen verkocht; kleine hoeveelheden gingen plaatselijk à”, welke woorden aldaar door den zetter zijn weggelaten.

UIT HET BUITENLAND

Red. J. S. VAN AKKEREN

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

ZEITSCHRIFT FÜR HANDELSWISSENSCHAFT UND HANDELSPRAXIS

Statische en dynamische balans

In het nummer van September verwijt *Carl Haase* aan *Schmalenbach*, dat deze in „Grundlagen dynamischer Bilanzlehre” zijn leer niet duidelijk genoeg heeft voorgedragen. Men doet volgens *Haase* niet verkeerd, als men zegt, dat de statische balans in hoofdzaak overeenkomt met de vermogensbalans, de balans welke wordt opgemaakt ter bepaling van het vermogen, en dat de dynamische balans beantwoordt aan de „Gewinnermittlungsbilanz”, die ten doel heeft de bedrijfswinst te bepalen.

Een vermogensbalans is volgens *Haase* slechts bruikbaar als openingsbalans bij het begin van een bedrijf, als balans voor de vaststelling der vermogensbelasting en als slotbalans bij het uiteengaan van vennoten, bij de afwikkeling tusschen erfgenamen, „beim Heimfall von Konzessionsunternehmungen” en bij ontbinding van zaken. Daarentegen behooren alle regelmatige jaarbalansen alsmede de balansen voor de berekening van den aanslag in de inkomstenbelasting „Gewinnermittlungsbilanzen” te zijn.

De beide soorten van balansen hebben een verschillende taak. Tot hiertoe heeft men steeds beproefd deze beide doeleinden in één balans te bereiken, maar zulks was onmogelijk, omdat de verandering van den stand van het vermogen niet dezelfde beteekenis kan hebben als de behaalde winst. Een consequent doorgevoerde vermogensbalans zou

- 1e. geen werkelijke afschrijvingen kennen (zie „Dynamische Bilanzlehre” blz. 44—47);
- 2e. de verrekening noodzakelijk maken van alle niet gerealiseerde winsten, uit waardestijging voortvloeiende;
- 3e. in plaats van de winst- en verliesrekening een vermogensveranderingsrekening eischen;
- 4e. niet genoeg hebben aan het gebruikelijke systeem van waardebepaling.

Duiden wij, zoo gaat *Haase* voort, om dit laatste punt toe te lichten, met „Einzelwert” de waarde aan van een als afzonderlijk beschouwd (op zich zelf staand) voorwerp en met „Gesamtwert” de waarde van een voorwerp in verband met de economische eenheid, waartoe het behoort, dan stellen de cijfers der vermogensbalans eener levende onderneming „Gesamttauschwerte” voor, de cijfers der vermogensbalans eener stervende onderneming (likwidatiebalans) „Einzeltauschwerte”. De „Gewinnermittlungsbilanz” daarentegen vereischt noch „Gesamt”- noch „Einzeltauschwerte”, maar „Kostenwerte” en met deze kost-waarden, niet met ruilwaarden rekent de koopman gewoonlijk, als hij een balans opstelt.

In een volgend artikel belooft de schrijver kritiek te oefenen op *Schmalenbach*'s beschouwingen betreffende de afschrijvingen.

IJzeren-voorraad-theorie

Franz Findeisen verdedigt in het September-nummer de ijzeren voorraad-theorie onder den titel „Die Idee vom unver-

änderlichen Betriebsfonds". De schrijver eischt toepassing van bedoelde theorie voor het gehele Betriebsfonds (Anlagevermögen plus eiserne Bestände).

Belastingen in Duitsland

Het Juli-nummer is speciaal aan de belastingen gewijd. Wij volstaan met een korte inhoudsopgave: Die Steuerbilanz. — Organisation der Finanzbehörden. — Die Besteuerung des Einkommens aus Gewerbebetrieb. — Grundsätze der Etatsaufstellung. — Entwicklung und Stand der Steuer- und Kapitalfluchtbekämpfung. — Die Berücksichtigung der Steuer in der Kalkulation.

Verband tusschen hoofdboekhouding en kostprijsadministratie

Het Augustus-nummer bevat een artikel over „Die organische Verbindung von industrieller Kalkulation und doppelter Buchhaltung".

Aflevering 5/1923 van het Duitse tijdschrift „Werkstattstechnik" was een speciaal nummer onder den titel „Betriebsorganisation in Deutschland und Amerika", uitgegeven ter gelegenheid van de Leipziger Messe 1923. Het was grotendeels gewijd aan een „Abrechnungsverfahren in Fabrikbetrieben" van de organisatoren *Ernst Just* en *Elisabeth Vöhl* te Berlijn.

Just heeft zeven stellingen over de „Einführung einer natürlichen Abrechnungspraxis in Fabrikbetrieben" geponeerd. Over deze stellingen hebben de professoren *Schär*, *Schlesinger* en *Wallich* een gunstig advies uitgebracht. Zij zien er zelfs voor de practijk een grooten vooruitgang in en een belangrijke verrijking der wetenschap.

Tot heden is van het door *Just—Vöhl* voorgestelde systeem niet veel bekend geworden. De schrijver van het artikel onderzoekt, of het systeem inderdaad in beginsel nieuw is, dan wel of het uitsluitend om nieuwe uitvoeringsvormen van een reeds bekend beginsel gaat.

Vier van de zeven stellingen worden als volgt weergegeven. „In These I fordert *Just* einheitliche Leitung und ständige Stellung für das gesamte Abrechnungswesen in Fabrikbetrieben.

„These II lautet: Es ist falsch, die notwendige Einheit der Abrechnung dadurch herbeiführen zu wollen dass man diese äusserlich in ein einziges Kontensystem (Bestandkonten, Aufwandskonten und Ertragskonten dureinander gemengt) zusammenfügt.

„Richtig ist es, ein einheitliches Abrechnungssystem aufzubauen, das aus drei in sich bilanzierenden Gliedern besteht:

„1. Abrechnung über das ruhende Vermögen: *Vermögensrechnung*.

„2. Abrechnung über das im Betrieb verbrauchte Vermögen: *Betriebsrechnung*.

„3. Abrechnung über das neu erstehende Vermögen: *Stückrechnung*.

„Beim periodischen Abschluss müssen sie in der Vermögensrechnung zusammenfließen.

„In These III sagt *Just*, dass es falsch sei, das Verhältnis zwischen Vermögensrechnung und Betriebsrechnung sowie zwischen Vermögensrechnung und Stückrechnung so zu bestimmen, dass eine die andere „spezifizierend", zu erklären hat, dass es dagegen richtig sei, das Verhältnis der drei Rechnungen untereinander wie das vom Lieferanten zum Abnehmer einzurichten".

„In These IV fordert er für das gesamte Abrechnungswesen die Form der doppelten Buchhaltung".

De schrijver bespreekt verschillende systemen van kostprijsadministratie en geeft daarbij ook een schema van het systeem van *Just—Vöhl*. Ter voorlichting van onze lezers laten wij het hieronder volgen.

Schema von Dr. Waldschmidt des Just-Vöhl'schen Verfahrens

	A. Vermögenrechnung		B. Betriebsrechnung		C. Stückrechnung	
	Ding	Begriff	Ermittlung Soll	Verrechnung Haben	Soll	Haben
Zusammengehörige Elemente sind durch gleichartige Umrahmung gekennzeichnet	a) Anlagen (1) Grundstücke Gebäude Maschinen Werkzeuge Gerätschaften b) Kasse (2) c) Debitoren Bankguthaben Kundenforderungen d) Bestände Rohstoffe (3) Hilfsmaterialien einschl. Reste aus der Betriebsrechnung Halb- und Fertigerzeugnisse (4)	Kapital Reserven Kreditoren Erlös-Konto	a) Abschreibungen (1) u. Werkerhaltung (1) b) Hilfsmaterial (1) (vom Bestandskonto) c) Sonstige Betriebsstoffe (1) (Gas, Wasser, Elek., Dampf, Preszluft) d) Unproductive Löhne and Gehälter (1) (Instandhaltung, Umstellung, Versuche; Konstruktionen) für Werkstatt I " " II " " III	Stückkonto I Stückkonto II Stückkonto III usw.	Stückkonto I von A anrechenbar a) Rohstoffe (1) b) Produktive Löhne (1) c) Besondere Kosten und Auslagen (1) Von B anrechenbar gemacht: Betriebsunkosten (2) Stückkonto II ebenso usw.	Halb- und Fertigerzeugnisse-Konto (1)
	(1) Geberin an B (2) " " B und C (3) " " C (4) Empfängerin von C		(1) Empfängerin von A		(1) Empfängerin von A (2) " " B	(1) Geberin an B

De schrijver komt tot de conclusie, dat het systeem *Just—Vöhl* slechts bijzondere uitvoeringsvormen geeft van een reeds bekend principe. Hij besluit als volgt: Hoewel dus het *Just—Vöhl*-systeem in principe niet nieuw is, zoo blijft het toch een groote verdienste dezer organisatoren, dat ook zij dit principe als juist hebben erkend en dat het hun schijnt gelukt te zijn,

doelmatige en bovenal niet te dure uitvoeringsvormen te vinden voor de organische verbinding van fabrieksboekhouding en calculatie voor vele concrete bedrijven; dit laatste wordt door Prof. *Schlesinger* verzekerd, die, naar hij mededeelt, het systeem gedurende vier jaar als medewerker heeft helpen ontwikkelen.